

Latvijas Finanšu nozāres asociācijas un Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācijas

IETEIKUMI

Labākai riska pārvaldīšanai alternatīvajos ieguldījumu fondos, piesaistot līdzekļus no pensiju fondiem

Lietotie termini

AIF – Alternatīvais ieguldījumu fonds

AIFP – Alternatīvā ieguldījumu fonda pārvaldnieks

Investīciju darījums – ieguldījums portfeļsabiedrībā, pārkot vai pārdodot akcijas vai daļas, aizdevums, tostarp konvertējams aizdevums, kā arī nekustamā īpašuma darījums vai uzņēmumu apvienošanās finansēšana

Pensiju fonds – Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītājs vai privātais pensiju fonds

SPV – Īpašam mērķim veidota komercsabiedrība

Preambula

Pensiju fondi iegulda līdzekļus AIF ar nolūku panākt atdevi saviem klientiem – personām, kas veic iemaksas attiecīgi ieguldījumu vai pensiju plānos. Pensiju fondi, ievērojot normatīvajos aktos un ieguldījumu plānos (prospektos) noteiktos limitus un citus noteikumus, iegulda dažādās jurisdikcijās licencētos vai reģistrētos AIF, tostarp, ņemot vērā to, ka katras jurisdikcijas noteikumi un prakse AIF darbībā var atšķirties. Ieguldījums AIF var būt gan augsta riska, gan zemāka riska, gan augstas vai mērenas atdeves. AIF darbību nodrošina pārvaldnieka komanda, un AIF darbībā var veidoties papildu riski, kas saistīti ar pārvaldības efektivitāti un riska kontroli. Nepietiekama AIF pārvaldnieka darbības kontrole var novest pie augstākas varbūtības, ka Pensiju fondu ieguldītie līdzekļi tiek pilnībā vai daļēji zaudēti. Līdz ar to Pensiju fondiem ir pamatoti izvirzīt tādas prasības AIFP, kas mazina līdzekļu zaudēšanas risku, un tādēļ labākai šī riska vadībai tiek izdoti šie ieteikumi. Ieteikumus izstrādājusi Latvijas Finanšu nozāres asociācija un Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija sadarbībā ar Latvijas Banku.

Ieteikumi

1. Ieteikumi izstrādāti ar mērķi noteikt minimālos ieteicamos standartus riska pārvaldīšanai, ko:
 - 1.1. Pensiju fondam kā gādīgam un rūpīgam saimniekam būtu jāņem vērā, lai pārliedzinātos, ka AIFP nodrošina atbilstošu un profesionālu risku pārvaldību un interešu konfliktu vadību;
 - 1.2. ievērotu AIFP savā darbībā un katra AIF līmenī.
2. Pensiju fonds riskos balstīti pārliedzinās un AIFP pierāda, ka AIFP darbojas pēc labākas tirgus prakses, kas noteikta *Invest Europe Code of Conduct*, kā arī papildus ņem vērā turpmāk noteikto.
3. Pensiju fonds, secinot, ka ieguldījums atbilst tā riska apetītei, ieguldīšanas stratēģijai un plāna dalībnieku interesēm, lai rīkotos kā gādīgs un rūpīgs saimnieks attiecībā uz AIFP:
 - 3.1. pārliedzinās par riska novērtējuma un tajā identificēto politiku, procedūru vai prakses esamību, izmantojot fokusētu *ex post* ārēja audita ziņojumu par iekšējās kontroles sistēmām, ko AIFP iesniedz Pensiju fondam vienu reizi 12 mēnešu laikā pēc Pensiju fonda ieguldījuma veikšanas un ne retāk kā reizi piecos gados.
 - 3.2. var piemērot papildus risku pārvaldības līdzekļus, nosakot tos AIF ieguldītāja līgumā.
4. AIFP, kas pārvalda vismaz vienu fondu ar līdzekļu apjomu vismaz 100 miljoni euro, pastāv neatkarīga riska kontroles funkcija (otrā aizsardzības līnijā), ko pilda par riska pārvaldību atbildīgais valdes loceklis. Šāds AIFP valdes loceklis AIFP darbā vadās primāri no neatkarīgās riska kontroles funkcijas aspektiem un tā atzinumi, it īpaši, ja tie atšķiras no valdes ar vairākumu pieņemtā lēmuma, ir pievienojami kā valdes lēmuma pielikums.
5. Ieteikumu 4.punktā minētais valdes loceklis:
 - 5.1. drīkst apvienot amatu ar tāda valdes locekļa amatu AIFP, kas atbild par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un starptautisko sankciju risku pārvaldību;
 - 5.2. drīkst apvienot amatu ar citu amatu vai funkcijām AIFP, kas ietver riska kontroles darbības, kas saistītas ar līdzekļu izlietošanu, lēmumu pieņemšanu, interešu konflikta risku vadību, trauksmes celšanu un fondu aktīvu novērtēšanu;
 - 5.3. nedrīkst piedalīties AIFP operatīvajā darbībā, kas ir saistīts ar investīciju darījumu ierosināšanu, izvērtēšanu no biznesa viedokļa un portfeļa uzņēmuma pārvaldīšanu, bet drīkst pats būt fonda ieguldītājs.
6. AIFP ar vienu vai vairākiem fondiem, kas veido mazāku paraksfītu līdzekļu apjomu nekā norādīts Ieteikumu 4.punktā, attiecīgā valdes locekļa vietā var noteikt vienu vai vairākus atbildīgos darbiniekus, sekojot pieejai, ka tie ir padoti valdes loceklim, kas atbild par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un starptautisko sankciju risku pārvaldību. Šādam valdes loceklim nepiemēro Ieteikumu 5.punktā noteiktās prasības. Ja tomēr šāds valdes loceklis apvieno amatus ar citām funkcijām AIFP ietvaros, funkciju apvienošanas riskus pārvalda saskaņā ar interešu konflikta novēršanas politiku, nodrošinot valdes loceklim padoto darbinieku patstāvību savu pienākumu veikšanā valdes locekļa interešu konflikta situācijās.

7. AIFP veic riska izvērtējumu par katru tā pārvaldīto AIF (neatkarīgi no tā, vai visos šā pārvaldnieka AIF iegulda pensiju fondā), kā arī to regulāri atjauno, bet ne retākā kā reiz trīs gados, nodrošinot, ka katrā fondā:

- 7.1.** ir identificēti nozīmīgākie riski;
- 7.2.** riska novērtēšanai izmanto definētas metodes, un, ja tas ir iespējams, nosaka riska līmeni, seko līdzī riska līmenim, tostarp nepieļaujama riska līmenim;
- 7.3.** ir noteikta izmērāma riska apēfīte nozīmīgākajās riska jomās (piemēram, attiecībā uz reputācijas riska vadību attiecībā uz ieguldītājiem, ieguldījumiem, maksājumiem, krāpšanu, juridiskajiem riskiem);
- 7.4.** paredzēti risku mazināšanas pasākumi;
- 7.5.** paredzēti par riskiem atbildīgie;
- 7.6.** paredzēta ziņošana par risku;
- 7.7.** paredzēta riska novērtējuma aktualizācija;
- 7.8.** izveidota riska pārvaldīšanas infrastruktūra, lai riska pārvaldībai nozīmīga informācija ir apkopota un analizējama.

8. AIFP valdē un SPV valdē ir vismaz divi valdes locekļi, kas nodrošina četrus acu principa ievērošanu būtisku lēmumu un rīcības gadījumā (piemēram, līgumu parakstīšana, maksājuma uzdevumi), neskarot politikās un procedūrās citas noteiktās pirmspārbaudes vai pēcspārbaudes.

9. AIFP nosaka maksājumu vai darījumu papildu apstiprināšanas būtiskuma sliekšni, izslēdzot vienas personas iespēju veikt būtiskus darījumus.

10. AIFP, kura vismaz vienā pārvaldītajā fondā ir veikts pensiju plānu ieguldījums vai parakstīts līgums par tāda veikšanu, ir ieviesta interešu konfliktu vadības politika un procedūra, un ieviests efektīvs trauksmes celšanas kanāls – iekšējs, ciktāl to pieļauj AIFP izmērs, un ārējs. Izstrādājot interešu konflikta politiku un procedūru ņem vērā vismaz sekojošo:

- 10.1.** tiek definēts interešu konflikts;
- 10.2.** notiek regulāra (ne retāk kā reizi divos gados) valdes locekļu un darbinieku apmācība par interešu konfliktu;
- 10.3.** paredzēts interešu konflikta identificēšanas, dokumentēšanas un neatkarīgs pārraudzības process;
- 10.4.** paredzēta rīcība interešu konflikta situācijā;
- 10.5.** paredzēta interešu konflikta pārvaldības procesu aktualizācija, mainoties pārvaldības struktūrai vai identificējamiem un izmērāmiem riskiem;
- 10.6.** paredzēts atbildības sadalījums;
- 10.7.** atrunāta rīcība par darījumiem ar saistītām pusēm (personām).

11. AIFP nodrošina ne tikai AIFP un vadošā personāla atbilstības pārbaudes, kas tiek dokumentētas, bet arī SPV (ja tas izveidots nekustamā īpašuma vai infrastruktūras jomā) un portfeļsabiedrībās, kurās AIF ir izšķiroša ietekme.

12. Sagatavojot gada pārskatu, SPV (ja tas izveidots nekustamā īpašuma vai infrastruktūras fondam) auditētais gada pārskats ietver attiecīgā SPV konta pārskatu pārbaudī izlases veidā. Šo piemēro neatkarīgi no tā, vai ir juridisks pienākums sagatavot konsolidēto gada pārskatu.

13. Ieteikumi piemērojami jauniem ieguldījumu līgumiem, kas tiek noslēgti no 2025.gada 1.marta. Pusēm nav aizliegts vienoties, ka Ieteikumus piemēro arī līgumiem, kas tiek slēgti pēc to izdošanas, bet pirms 2025.gada 1.marta.